

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Sect. 1. Sententiæ adversariorum proponuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95871)

intellectum considerata non movet, nec aliquid causat nisi mediante voluntate, cuius obiectum est finis, & bonum, à quo movetur aliquis ad agendum; unde intellectus speculativus non movet, neque imaginatio pura absque æstimatione boni, vel mali: sed forma intellectus divini est causa motus, & esse in aliis, agit enim res per intellectum, oportet igitur quod ipse sit volens.]

SUBSECTIO VLTIMA.

Aliquæ obiectiones contra dictas rationes ponuntur, & dissolvuntur.

26 **P**rimo, quia gradus intellectivus ut sic præcindit à gradu volitivo ut sic, atque ideo gradus intellectivus est superior gradu volitivo: ergo licet in creaturis intellectualibus, quæ de facto dantur, detur simul intellectus & voluntas, nihilominus bene poterit dari, & produci aliqua creatura intellectualis, quæ non sit volitiva, licet sit intellectiva.

27 **V**igetur ac declaratur amplius; quia id quod prius est non dependet à posteriori: sed gradus intellectivus est prior volitivo: ergo gradus intellectivus non dependet à volitivo; sed id quod non dependet ab alio, potest dari sine illo, à quo non dependet: ergo gradus intellectivus potest dari sine volitivo.

28 **S**ecundo confirmatur, quamquam principium intelligendi in creatura rationali coniungatur cum intellectu per discursum; item cum cognoscit per sensum materiale, quia tamen principium illud ex se præcindit à cognitione discursiva, & materiali in Angelo est principium intelligendi seium à discursu, ut plures opinantur, & materiali cognitione certum est: ergo pari ratione, quoniam gradus intelligendi præcindit à gradu volitivo, poterit ab eo seungi per potentiam absolutam, nec consequentia formata ex illo ad hoc evidens erit.

29 **A**d primam nego gradum intellectivum præcindere à connexionem cum volitivo: nam licet non includat intrinsece gradus intellectivus, seu intellectus volitionem, aut voluntatem, nihilominus tamen annotat illam tanquam terminum suæ connexionis necessariæ; quam necessariam connexionem supra efficaciter demonstravimus. Exemplum huius habemus in relatione tam prædicamentali, quam transcendentali; nam licet potentia visiva non includat obiectum in se intrinsece, nihilominus connotat illud tanquam terminum suæ tendentiæ, & relationis: ergo licet intellectus non includat voluntatem, nihilominus tamen poterit connecti cum voluntate, & connotare necessario ipsam, sicut paternitas non includit filium, licet connotet illum, ut terminum essentialem suæ specificationis.

30 **A**d secundam obiectionem concedo intellectum non dependere à voluntate, si præcise loquamur de intellectu, & voluntate ut sic, etsi loquamur de dependentia à priori, nihilominus tamen intellectus connectitur necessario cum voluntate, ut v. g. omnipotentia divina non dependet à creaturis possibilibus, & nihilominus connectitur cum illis, & connotat necessario illas; sicut possibilitas, creaturarum non dependet ab omnipotentia, & nihilominus connectitur cum illa, ita ut non possit dari creatura possibilis sine omnipotentia, essentia non dependet à priori.

I. P. Tom. II.

ri à proprietate, neque materia prima à quantitate, neque natura à subsistentia, & nihilominus illæ non possunt existere sine his propter connexionem necessariam, & naturalem inter ipsas: ergo licet intellectus non dependeat à voluntate propter connexionem necessariam, quam habet cum illa, non poterit esse sine voluntate, & minimum sine connexionem cum illa.

Ad secundam confirmationem dicimus principium intelligendi præcindere à principio ratiocinandi, quod à posteriori colligimus, quia videmus prædicatum intelligendi, (quia communis est, utpote conveniens pluribus, quam convenit prædicatum ratiocinandi, siquidem convenit Deo, Angelis, & hominibus, & prædicatum ratiocinandi solum hominibus, & maximum Angelis in aliquibus casibus, minime autem Deo) esse univiersalius: sed quod univiersalius est potest cognosci sine minus univiersali, hoc est sine particula, & ideo ens cognoscitur sine substantia, & substantia sine corpore &c. quod cognoscitur sine alio, præcindit ab illo: ergo ex hoc evidenter colligitur intellectum præcindere à discursivo, seu ratiocinativo: sed intellectum ut sic non est univiersalius, neque communius volitivo; sicut verum non est univiersalius bono, sed potius æque patet unum, ac alterum, & vtrumque est adequata passio entis: unde in quocunque reperitur intellectum, reperitur volitivum: ergo non præcindit intellectum à volitivo.

QVÆSTIO II.

Vtrum detur in Deo libertas. & in quo consistat actus liber Dei?

SECTIO I.

Sententia adversariorum proponuntur.

PRIMA Sententia docet, nullomodo dari in Deo liberum actum voluntatis: pro qua sententia citatur Averroes, Avicena, Porphyrius, & Theophrastus, cuius verba refert Cartusianus *lib. 1. Sententiarum, distinct. 45. q. 1. colum. 3.* quibus adiungunt multi Aristotelem Peripateticorum principem, de quo hæc verba profert P. Ruiz. *tom. de volunt. Dei, disp. 7. sect. 1.* nec dubitari potest, quin Aristoteles multis in locis, libertatem Deo negare videatur, quam tamen alibi concedit, quod indicium est ambigui, & nutantis animi, qui parvo momento huc, atque illuc impellitur contrariis argumentorum ponderibus.] S. Thomas 2. *contra Gent. cap. 23.* sentit Aristotelem penitus libertatem divinam à medio subtrahisse, quando suppresto nomine dixit, Philosophum posuisse Deum producere res ex necessitate naturæ, quia quidquid vult, vult de necessitate absoluta; hæc sententia manifesta est; quoniam 8 *lib. Physic. tex. 9. & 13. & 10. 52. & 53.* docet Aristoteles, quod primum movens sit incapax mutationis, ac proinde semper in seipso perseverare in eadem dispositione, & ex hoc colligit semper ab æterno & in æternum movere, semperque res omnes ab illo prorsus eodem modo procedere, ac proinde tam mundum, quam cæli motum æternum esse, vivacitatem vero quam in his rebus inferioribus cernimus, provenire ex dissimilitudine.

O o dina,

dine, ac diuersitate partium orbium celestium quæ diuersimode per motum applicatæ diuersos effectus causant. Et lib. 9. metaphys. tex. 17. dicit in æternis nihil esse in potentia, sed omnia in actu; unde infert non esse timendum, quod cælum quiescat, quia neque ipsum neque motor eius est in potentia ad non movendum, & inde lib. 12. Metaphys. cap. 6. concludit, non satis esse ponere substantiam æternam potentem mouere, sed oportere ut sit actu mouens ex necessitate, ita ut motio eius sit substantia eius. Alia multa reperiuntur in operibus Aristotelis, ex quibus manifeste colligitur, Deum agere necessitate naturæ determinatum, in eandem sententiam descendisse videtur Plato in Thimeo, Socrates, & alij. Ex Christianis in hoc errore fuit Petrus Abailardus dicens, Deum non posse facere nisi ea, quæ facit; quod idem postea docuit Vvichleph in *Trialogo*, cap. 10. & undecimo, in eundemque miserrime incidit Lutherus art. 36. dicens, veram esse Vviclephi sententiam; & ut refert Bellarminus tom. 3. lib. 3. de gratia, & libero arbitrio. cap. 15. Bucerus lib. de concordia doctrina, cap. de libero arbitrio. Calvinus lib. 1. institutionum, cap. 16. §. 3. docent Deum agere necessario quicquid potest agere, nec aliud facere posse.

2. Secunda sententia quam recentiores quidam defendunt, docet in Deo non reperiri aliam rationem libertatis respectu eorum, quæ extra se vult, nisi quia iudicat illa non habere necessariam connexionem cum fine; sed esse secundum se indifferentia, iudicat tamen ordinabilia esse ad finem & iudicat esse ordinanda; ita hanc sententiam defendunt expresse Vanez 1. p. q. 19. art. 10. dub. 2. post solutionem argumentorum in 3. documento, & sequenti parapho. Primum est, & parapho iam vero. Idem docet Cabezudo in fine totius questionis 1. de auxiliis, quam inseruit 3. parvi, quest. 62. Didacus Albaraz lib. 3. de auxiliis, disp. 22. num. 36. Ledesma, questione unica de auxiliis art. 10. diff. 1. quam sententiam defendunt ut inferant, non auferri libertatem humanam quacunque Physica prædeterminatione, licet nostram volitionem inferat per antecedentem necessitatē, dummodo retineatur in intellectu iudicium de indifferentia mediorum ad finem.

3. Probant suam sententiam, quia Deus ita est infinite perfectus, & ita purissimus actus ut nullam potentialitatem admittat; sed si haberet indifferentiam formalem ad volendum facere mundum, & ad volendum non facere illum, esset capax potentialitatis: ergo Deus non habet indifferentiam formalem ad volendum creare mundum, & ad volendum non creare illum. Maior est certa secundum fidem. Minor sic probatur: Quia illud est obnoxium potentialitati, quod est capax habendi aliam perfectionem, quam de facto habet; sed si Deus haberet indifferentiam supradictā esset capax perfectionis volendi non creare mundum, quam non habet nunc, cum habeat oppositam: ergo esset obnoxius potentialitati.

SECTIO II.

Aliorum opiniones concedentium veram indifferentiam in Deo, & constituentem eam in denominatione extrinsecā, ponuntur.

4. Tertia sententia docet actum liberum Dei formalissime constitui per entitatem diuinam

& per entitatem creatam eo modo, quo Durandus, Hurtado, Arriaga, & alij asserunt relationem creatam prædicamentalem esse vtrumque extremum, entitatem nimirum Patris, & Filij formaliter sine alio superaddito adhuc per rationem; unde P. Alarcon 1. p. disp. 4. cap. 8. tract. 3. de volunt. Dei, num. 3. qui hanc sequitur sententiam ita ait; [meum igitur in hac controversia scholastica iudicium esto, volitionem liberam Dei formaliter esse actum intrinsecum diuinæ volitionis, quo necessario se amat Deus, connotato tamen, & requisito extrinsecō obiecto, & termino creato defectibili physice realiter formaliter, ratione cuius volitio formalis Dei dicitur libera volitio, vel nolito creaturæ, ita ut deficiente termino illo creato, volitio intrinseca Dei, neque dicatur, neque reipsa sit volitio vitalis actualis talis creaturæ.

Eandem sententiam docet P. Herize disput. 16. capite 10. Arrubal, & P. Didacus Ruiz, qui prius hanc sententiam oppugnaverant, in eandem incidit, ut notat P. Alarcon ubi supra numero 5. §. hanc eandem; P. enim Ruiz tom. de voluntate disput. ... sect. 3. num. ... asseruerat actum liberum constitui terminatione ad obiectum, quibus verbis vestigijs Patris Suarez videbatur insistere; explicans autem numero 23. quid sit hæc terminatio, hæc verba profert, [Inquiris, quid sit hæc terminatio, quæ adesse, & abesse potuit volitioni diuinæ? respondeo esse denominationem extrinsecam;] sic ille. Ratione autem horum verborum manifeste colligitur iam in sententiam, & opinionem denominantium extrinsecæ inclinari, quam ipse docuerat, fauere opinioni concedenti solum metaphorice libertatem in Deo.

Hæc sententia sic explicata probatur primo argumento, quod evidens vocant aduersarij; quia omnis nova & realis denominatio supponit novam aliquam realem additionem, vel mutationem; unde sumatur de nouo talis denominatio; quia intelligi non potest, quod eisdem rebus eodem modo se habentibus, & immutatis, aliqua denominatio realis de nouo resulset; sed quod Deus amet de nouo hanc creaturam est denominatio nova, & realis; ergo formaliter resultat per aliquam mutationem, & additionem factam in aliquo extremo; sed non est facta in Deo secundum illud: ego sum Deus, & non mutor. & secundum illud, in quo non est mutatio, nec vicissitudinis obumbratio: ergo resultat per additionem, & mutationem factam in creatura; ergo actus liber Dei formalissime constituitur per entitatem diuinam, & extrinsecam mutationem creaturæ.

Confirmatur: quia hac ratione non intelligitur Deus velle aliquid libere, nisi dando aliquid esse ipsi creaturæ; sed esse in creatura est extrinsecum respectu ipsius Dei: ergo Deus non vult formaliter libere per solum esse intrinsecum diuinum; sed etiam per aliquid extrinsecum ex parte creaturæ.

Secundo probatur à Patre Alarcon sic; quia Verbum diuinum, seu substantia eius quia personalitas infinita est absque ulla sui mutatione intrinseca dicitur modo terminare personaliter, & constituere suppositum personale, & constituere personam, quod ante non se humanitatis Christi, quod antea non constituebat ratione vnionis hypostaticæ extrinsece intrinsece in sola ipsa humanitate, quæ unio profus est extra essentiam